

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

24. april 2018*

»Præjudiciel forelæggelse – asylpolitik – Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – artikel 4 – direktiv 2004/83/EF – artikel 2, litra e) – betingelser for at være berettiget til subsidiær beskyttelse – artikel 15, litra b) – risiko for, at ansøgerens psykiske tilstand lider alvorlig overlast i tilfælde af tilbagesendelse til dennes hjemland – person, der har været udsat for tortur i sit hjemland«

I sag C-353/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) ved afgørelse af 22. juni 2016, indgået til Domstolen den 27. juni 2016, i sagen:

MP

mod

Secretary of State for the Home Department,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, A. Tizzano, afdelingsformændene R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, J.L. da Cruz Vilaça, E. Levits og C. Vajda samt dommerne E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Berger, K. Jürimäe, C. Lycourgos (refererende dommer) og M. Vilaras,

generaladvokat: Y. Bot,

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. september 2017,

efter at der er afgivet indlæg af:

- MP ved barristers A. Mackenzie og T. Tridimas, solicitor A. Gananathan og R. Husain, QC,
 - Det Forenede Kongeriges regering ved S. Brandon, som befuldmægtiget, bistået af barrister B. Lask,
 - Europa-Kommissionen ved M. Condou-Durande og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 24. oktober 2017,

* Processprog: engelsk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, litra e), og artikel 15, litra b), i Rådets direktiv 2004/83/EF af 29. april 2004 om fastsættelse af minimumsstandarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som flygtninge eller som personer, der af anden grund behøver international beskyttelse, og indholdet af en sådan beskyttelse (EUT 2004, L 304, s. 12).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem MP og Secretary of State for the Home Department (indenrigsministeren, Det Forenede Kongerige) vedrørende afslaget på dennes asylansøgning.

Retsforskrifter

International ret

EMRK

- 3 Artikel 3 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«), har følgende ordlyd:

»Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.«

Konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

- 4 I overensstemmelse med sjette betragtning til konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, vedtaget i New York den 10. december 1984 (herefter »torturkonventionen«), tilsigtes det med denne »at udøve en mere effektiv indsats i kampen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf over hele verden«.

- 5 Konventionens artikel 2, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. Enhver i denne konvention deltagende stat træffer virkningsfulde lovgivningsmæssige, administrative, juridiske eller andre foranstaltninger for at forhindre torturhandlinger på ethvert territorium under dens jurisdiktion.

2. Ingen særlige omstændigheder af nogen art, hverken krigstilstand eller trussel om krig, indre politisk ustabilitet eller nogen anden offentlig nødstilstand kan påberåbes til retfærdiggørelse af tortur.«

- 6 Konventionens artikel 3 fastsætter:

»1. Ingen deltagende stat må udvise, tilbagelevere (»refoulere«) eller udlevere en person til en anden stat, hvor der er vægtige grunde for at antage, at han vil være i fare for at blive underkastet tortur.

2. Med henblik på at vurdere, om der foreligger sådanne grunde, skal de kompetente myndigheder tage alle de relevante omstændigheder i betragtning, herunder om der i den pågældende stat er et fast mønster af alvorlige, åbenbare eller massive krænkelse af menneskerettighederne.«

7 Konventionens artikel 14, stk. 1, bestemmer:

»Enhver deltagende stat skal i sit retssystem sikre, at et offer for en torturhandling opnår oprejsning og har en eksigibel ret til rimelig og tilstrækkelig erstatning og herunder midler til en så fuldstændig rehabilitering som mulig. I tilfælde af et offers død som følge af en torturhandling skal de, som han har forsørgerpligt over for, være berettiget til erstatning.«

EU-retten

Direktiv 2004/83

8 6. og 25. betragtning til direktiv 2004/83 er sålydende:

»(6) Hovedformålet med dette direktiv er dels at sikre, at medlemsstaterne anvender fælles kriterier til identifikation af personer, som reelt har behov for international beskyttelse, og dels at sikre, at der findes et minimum af ydelser til fordel for disse personer i alle medlemsstater.

[...]

(25) Det er nødvendigt at indføre kriterier for anerkendelse af personer, der søger om international beskyttelse, som berettiget til subsidiær beskyttelse. Kriterierne bør hentes fra de internationale forpligtelser i henhold til menneskerettighedsinstrumenter og eksisterende former for praksis i medlemsstaterne.«

9 Direktivets artikel 2 fastsætter:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

e) »person, der er berettiget til subsidiær beskyttelse«: en tredjelandsstatsborger eller statsløs, der ikke anerkendes som flygtning, men for hvem der er alvorlig grund til at antage, at vedkommende, hvis han eller hun sendes tilbage til sit hjemland eller, for så vidt angår en statsløs, til det land, hvor han eller hun tidligere havde sit sædvanlige opholdssted, vil løbe en reel risiko for at lide alvorlig overlast som defineret i artikel 15, og som ikke er omfattet af artikel 17, stk. 1 og 2, og som ikke kan eller, på grund af en sådan risiko, ikke vil påberåbe sig dette lands beskyttelse

[...]«

10 Direktivets artikel 4, stk. 4, har følgende ordlyd:

»Hvis en ansøger allerede har været udsat for forfølgelse eller alvorlig overlast eller direkte trusler om sådan forfølgelse eller sådan overlast, er der god grund til at formode, at ansøgeren har en velbegrundet frygt for forfølgelse eller løber en reel risiko for at lide alvorlig overlast, medmindre der er god grund til at antage, at sådan forfølgelse eller sådan overlast ikke vil gentage sig.«

11 Direktivets artikel 6 er sålydende:

»Aktører, der kan stå bag forfølgelse eller alvorlig overlast, omfatter:

a) staten

- b) parter eller organisationer, der kontrollerer staten eller en væsentlig del af dens område
- c) ikke-statslige aktører, hvis det kan påvises, at de i litra a) og b) nævnte aktører, herunder internationale organisationer, ikke kan eller ikke vil tilbyde beskyttelse mod forfølgelse eller alvorlig overlast som defineret i artikel 7.«
- 12 Artikel 15 i direktiv 2004/83 bestemmer:
- »Ved alvorlig overlast forstås:
- a) dødsstraf eller henrettelse, eller
- b) udsættelse af en ansøger for tortur, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf i dennes hjemland, eller
- c) alvorlig og individuel trussel mod en civilpersons liv eller fysiske integritet som følge af vilkårlig vold i forbindelse med international eller intern væbnet konflikt.«
- 13 Direktivets artikel 16 er affattet således:
- »1. En tredjelandstatsborger eller statsløs er ikke længere berettiget til subsidiær beskyttelse, når de forhold, der førte til tildeling af subsidiær beskyttelsesstatus, ikke længere eksisterer eller har ændret sig i en sådan grad, at beskyttelse ikke længere er påkrævet.
2. I det i stk. 1 omhandlede tilfælde skal medlemsstaterne tage hensyn til, hvorvidt ændringen af forholdene er af en så væsentlig og ikke blot midlertidig karakter, at den person, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, ikke længere er udsat for nogen reel risiko for alvorlig overlast.«
- 14 Direktivets artikel 18 fastsætter:
- »Medlemsstaterne tildeler tredjelandstatsborgere eller statsløse, der er berettiget til subsidiær beskyttelse i medfør af kapitel II og V, subsidiær beskyttelsesstatus.«
- Direktiv 2008/115/EF*
- 15 Artikel 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold (EUT 2008, L 348, s. 98) har følgende ordlyd:
- »Når medlemsstaterne gennemfører dette direktiv, tager de behørigt hensyn til
- a) barnets tarv
- b) familieliv
- c) den pågældende tredjelandstatsborgers helbredstilstand
- og respekterer non-refoulement-princippet.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 16 MP er en srilankansk statsborger, der ankom til Det Forenede Kongeriges område i januar 2005 og fik opholdstilladelse som studerende frem til den 30. september 2008.
- 17 Den 5. januar 2009 indgav MP en asylansøgning i det væsentlige på det grundlag, at han som følge af sit tilhørsforhold til De Tamilske Tigre var blevet tilbageholdt og tortureret af de srilankanske sikkerhedsstyrker, og at han, såfremt han vendte tilbage til Sri Lanka, af samme grund vil løbe en risiko for at blive underkastet yderligere mishandling.
- 18 Ved afgørelse af 23. februar 2009 gav den kompetente nationale myndighed afslag på denne ansøgning, idet myndigheden ikke anerkendte, at de srilankanske myndigheder fortsat ville have interesse for MP, eller at han løb en risiko for yderligere mishandling, såfremt han vendte tilbage til sit land.
- 19 MP anlagde sag til prøvelse af denne afgørelse ved Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (appeldomstol (afdelingen for sager om indvandring og asyl), Det Forenede Kongerige). Sidstnævnte var i besiddelse af lægelig dokumentation for, at MP frembød eftervirkninger af tortur, at han led af alvorlig post-traumatisk stress og svær depression, at han i høj grad var selvmordstruet, og at han fremstod som om, at han var særdeles besluttet på at begå selvmord, såfremt han skulle vende tilbage til Sri Lanka.
- 20 Selv om Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (appeldomstol (afdelingen for sager om indvandring og asyl)) anerkendte, at appellanten i hovedsagen havde en reel frygt for at vende tilbage til Sri Lanka, og at han havde svært ved at udvise tillid til eller omgang med myndighedspersoner, herunder i Det Forenede Kongerige, som følge af den tortur, han havde været udsat for, afviste domstolen MP's søgsmål, for så vidt som det var støttet på konventionen om flygtnings retsstilling, undertegnet i Genève den 28. juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, bind 189, s. 150, nr. 2545 (1954)), og på direktiv 2004/83. Den nævnte domstol anerkendte nemlig ikke, at myndighederne i Sri Lanka fortsat havde interesse for ham.
- 21 Derimod tog den nævnte domstol MP's søgsmål til følge, for så vidt som det var støttet på EMRK's artikel 3. Den anførte i det væsentlige, at såfremt MP blev sendt tilbage til Sri Lanka, ville han blive henvist til dette lands sundhedstjenester, at der kun var 25 udøvende psykiatere i hele Sri Lanka, og at det, selv om der fandtes institutioner specialiseret i psykisk sundhed, fremgik af et notat fra United Kingdom Border Agency (Det Forenede Kongeriges grænsekontor), at de midler, som er øremærket til den psykiske sundhed, i realiteten kun går til de største byers store institutioner, der ikke er tilgængelige og ikke yder passende pleje til psykisk syge personer. På denne baggrund fandt den nævnte domstol, at selv om MP principielt kunne sendes tilbage til Sri Lanka, uden at denne tilbagesendelse som sådan ville skade ham, ville han, når først han var dér, være overladt til de psykiske sundhedstjenester i Sri Lanka, således at en sådan tilbagesendelse ville være i strid med EMRK's artikel 3, henset til, hvor alvorlig hans psykiske sygdom er, og til den omstændighed, at det vil være umuligt for ham at få passende pleje herfor.
- 22 Afgørelsen fra Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (appeldomstol (afdelingen for sager om indvandring og asyl)) blev stadfæstet ved dom afsagt af Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (appeldomstol (England og Wales) (afdelingen for civile sager), Det Forenede Kongerige). Sidstnævnte domstol fandt, at direktiv 2004/83 ikke tilsigtede at omfatte de under EMRK's artikel 3 henhørende tilfælde, i hvilke risikoen vedrører sundheden eller selvmord, snarere end forfølgelse.
- 23 MP har iværksat appel til prøvelse af den nævnte dom ved den forelæggende ret. Denne har anført, at formålet med appellen er at fastlægge, om MP er berettiget til den subsidiære beskyttelsesstatus, som er omhandlet i artikel 2 og 15 i direktiv 2004/83.

- 24 MP har gjort gældende, at Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (appeldomstol (afdelingen for sager om indvandring og asyl)) og Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (appeldomstol (England og Wales) (afdelingen for civile sager)) har anlagt en for snæver fortolkning af anvendelsesområdet for direktiv 2004/83. Da hans psykiske sygdom ikke kan anses for at være opstået naturligt, eftersom den er en følge af de srilankanske myndigheders tortur, er han af den opfattelse, at han skulle være blevet indrømmet subsidiær beskyttelsesstatus, henset til den mishandling, som disse myndigheder tidligere har udsat ham for, og til den omstændighed, at de i landet tilgængelige lægefaciliteter til behandling af eftervirkningerne af denne mishandling ikke er tilstrækkelige. Det har derimod ingen betydning, at der ikke længere er risiko for gentagelse af den mishandling, som ligger til grund for hans nuværende helbredstilstand.
- 25 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at hverken Domstolen, særligt ikke i dom af 18. december 2014, *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452), eller Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol endnu har taget konkret stilling til dette spørgsmål.

- 26 På denne baggrund har Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Omfatter artikel 2, litra e), sammenholdt med artikel 15, litra b), i [direktiv 2004/83] en reel risiko for, at ansøgerens fysiske eller psykiske helbred vil lide alvorlig overlast, såfremt han sendes tilbage til sit hjemland, som følge af tidligere tortur, umenneskelig eller vanærende behandling, som hjemlandet var ansvarlig[t] for?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 27 I medfør af artikel 18 i direktiv 2004/83 tildeler medlemsstaterne tredjelandstatsborgere, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, en sådan beskyttelsesstatus.
- 28 I denne henseende skal det bemærkes, at en tredjelandstatsborger i medfør af direktivets artikel 2, litra e), kun er berettiget til subsidiær beskyttelse, når der er alvorlig grund til at antage, at vedkommende ved en tilbagesendelse til sit hjemland vil løbe en reel risiko for at lide en af de tre former for alvorlig overlast, som er defineret i direktivets artikel 15 (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, *M'Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 29 Den i artikel 15 i direktiv 2004/83 definerede alvorlige overlast omfatter i henhold til artiklens litra b) udsættelse af en ansøger for tortur, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf i dennes hjemland.
- 30 I denne sammenhæng skal det for det første bemærkes, at den omstændighed, at den pågældende person tidligere har været offer for torturhandlinger begået af myndighederne i dennes hjemland, ikke i sig selv gør det muligt at begrunde, at vedkommende skal indrømmes subsidiær beskyttelse på et tidspunkt, hvor der ikke længere er nogen reel risiko for, at sådanne torturhandlinger vil gentage sig i tilfælde af en tilbagesendelse til dette land.
- 31 I overensstemmelse med artikel 2, litra e), i direktiv 2004/83 har ordningen med subsidiær beskyttelse nemlig til formål at beskytte et individ mod en reel risiko for alvorlig overlast ved tilbagesendelse til dennes hjemland, hvilket forudsætter, at der er alvorlig grund til at antage, at den pågældende person, hvis denne sendes tilbage til dette land, vil løbe en sådan risiko.
- 32 Denne fortolkning støttes af den generelle opbygning af direktiv 2004/83.

- 33 Selv om det nemlig i medfør af artikel 4, stk. 4, i direktiv 2004/83 forholder sig således, at den omstændighed, at der tidligere er lidt alvorlig overlast, udgør en god grund til at formode, at ansøgeren løber en reel risiko for igen at lide alvorlig overlast, bliver det imidlertid i den nævnte bestemmelse præciseret, at dette ikke er tilfældet, når der er god grund til at antage, at sådan overlast, som den pågældende tidligere har været udsat for, ikke vil gentage sig eller ikke vil fortsætte.
- 34 Desuden fremgår det af direktivets artikel 16, at berettigelsen til subsidiær beskyttelse ophører, når de forhold, der førte til tildeling af subsidiær beskyttelsesstatus, ikke længere eksisterer eller har ændret sig i en sådan grad, at beskyttelse ikke længere er påkrævet.
- 35 Det skal imidlertid for det andet bemærkes, at anmodningen om præjudiciel afgørelse ifølge de oplysninger, som fremgår af de for Domstolen fremlagte sagsakter, vedrører en tredjelandsstatsborger, der ikke alene tidligere har været offer for torturhandlinger begået af myndighederne i dennes hjemland, men som desuden, selv om han ikke længere på ny løber nogen risiko for at udsættes for sådanne handlinger i tilfælde af tilbagesendelse til dette land, på nuværende tidspunkt fortsat har alvorlige psykiske eftervirkninger, der er en følge af disse tidligere torturhandlinger, og som ifølge behørigt udstedte lægeerklæringer forværres betragteligt med en alvorlig risiko for, at denne statsborger begår selvmord, såfremt han sendes tilbage dertil.
- 36 I denne henseende skal det bemærkes, at artikel 15, litra b), i direktiv 2004/83 skal fortolkes og anvendes under iagttagelse af de rettigheder, som er sikret ved artikel 4 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), der er et udtryk for en af Unionens og dennes medlemsstaters grundlæggende værdier, og som er af absolut karakter, eftersom denne værdi er tæt knyttet til respekten for den menneskelige værdighed, der er omhandlet i chartrets artikel 1 (jf. i denne retning dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 85-87, og af 16.2.2017, C.K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, præmis 59).
- 37 Det skal endvidere bemærkes, at i overensstemmelse med chartrets artikel 52, stk. 3, er betydningen og omfanget af de i chartrets artikel 4 fastsatte rettigheder, for så vidt som de svarer til de i EMRK's artikel 3 fastsatte rettigheder, de samme som dem, der er tillagt ved nævnte artikel 3 i EMRK.
- 38 Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende EMRK's artikel 3, at en lidelse, der opstår som følge af en naturligt opstået sygdom, uanset om det er en fysisk eller psykisk lidelse, kan være omfattet af denne artikel, såfremt lidelsen forværres eller risikerer at blive forværret på grund af en behandling, hvad enten denne udspringer af forholdene under en frihedsberøvelse, udvisning eller andre foranstaltninger, som myndighederne kan drages til ansvar for, på betingelse af, at de heraf følgende lidelser overskrider den minimumsgrad af alvor, som kræves i henhold til den nævnte artikel (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolen, 13.12.2016, Paposhvili mod Belgien, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, præmis 174 og 175; dom af 16.2.2017, C.K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, præmis 68).
- 39 Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at den samme alvorstærskel skal være overskredet, for at EMRK's artikel 3 kan være til hinder for udvisningen af en person, hvis sygdom ikke er opstået naturligt, i det tilfælde, hvor den manglende pleje, som denne person ville blive udsat for efter at være blevet udvist, ikke følger af forsætlige handlinger eller undladelser fra den stat, som den pågældende bliver sendt tilbage til (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolen, 29.1.2013, S.H.H. mod Det Forenede Kongerige, CE:ECHR:2013:0129JUD006036710, præmis 89).
- 40 Hvad nærmere bestemt angår den alvorstærskel, der er påkrævet for at medføre en tilsidesættelse af EMRK's artikel 3, fremgår det af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols nyeste praksis, at denne bestemmelse er til hinder for udsendelsen af en alvorligt syg person, med hensyn til hvilken der er en risiko for et nært forestående dødsfald, eller om hvilken der er alvorlig grund til at antage, at den pågældende – selv om denne ikke løber nogen risiko for at dø inden for kort tid – som følge af manglen på passende behandling i bestemmelseslandet eller en manglende adgang hertil vil løbe en

reel risiko for en alvorlig, hurtig og uoprettelig forværring af sin helbredstilstand, der vil medføre store lidelser eller en væsentlig nedsættelse af den pågældendes forventede levetid (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolen, 13.12.2016, Paposhvili mod Belgien, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, præmis 178 og 183).

- 41 Ud fra samme synsvinkel skal chartrets artikel 4 fortolkes således, at udsendelse af en tredjelandstatsborger, der har en særligt alvorlig psykisk eller fysisk lidelse, udgør umenneskelig og nedværdigende behandling i artiklens forstand, såfremt udsendelsen indebærer en reel og påvist risiko for en betydelig og uoprettelig forværring af den pågældendes helbredstilstand (jf. analogt dom af 16.2.2017, C.K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, præmis 74). Den samme konklusion kan drages med henblik på anvendelsen af chartrets artikel 19, stk. 2, hvorefter ingen må udsendes til en stat, hvor der er en alvorlig risiko for at blive udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling.
- 42 I denne henseende har Domstolen fastslået, at der, særligt når der er tale om en alvorlig psykisk lidelse, ikke blot skal tages hensyn til de konsekvenser, som følger af den fysiske transport af den pågældende person fra en medlemsstat til et tredjeland, men til samtlige betydelige og uoprettelige konsekvenser af udsendelsen (jf. analogt dom af 16.2.2017, C.K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, præmis 76). Hertil skal tilføjes, at der, henset til den væsentlige betydning, som det i chartrets artikel 4 fastsatte forbud mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling har, skal tages særligt hensyn til den særlige sårbarhed hos personer, hvis psykiske lidelser, der kan forværres i tilfælde af udsendelse, er blevet forårsaget af tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling, som disse personer er blevet udsat for i deres hjemland.
- 43 Det følger heraf, at chartrets artikel 4 og artikel 19, stk. 2, som fortolket i lyset af EMRK's artikel 3, er til hinder for, at en medlemsstat udviser en tredjelandstatsborger, når denne udvisning i det væsentlige fører til en betydelig og uoprettelig forværring af den pågældendes psykiske lidelser, særligt når denne forringelse ligesom i det foreliggende tilfælde er en trussel mod selve personens overlevelse.
- 44 Domstolen har i øvrigt allerede fastslået, at udsendelsen af en tredjelandstatsborger, der lider af en alvorlig sygdom, til et land, hvor der ikke findes passende behandling, i sådanne særlige tilfælde kan udgøre en manglende iagttagelse af princippet om non-refoulement og dermed en tilsidesættelse af artikel 5 i direktiv 2008/115, sammenholdt med chartrets artikel 19 (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, præmis 48).
- 45 Når dette er sagt, fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at de nationale domstole har fastslået, at EMRK's artikel 3 er til hinder for, at MP tilbagesendes fra Det Forenede Kongerige til Sri Lanka. Den foreliggende sag vedrører derfor ikke den beskyttelse mod udsendelse, som i medfør af EMRK's artikel 3 følger af forbuddet mod at udsætte en person for umenneskelig eller nedværdigende behandling, men det særskilte spørgsmål om, hvorvidt værtsmedlemsstaten er forpligtet til at indrømme subsidiær beskyttelsesstatus i henhold til direktiv 2004/83 til en tredjelandstatsborger, der er blevet udsat for tortur af sit hjemlands myndigheder, og hos hvem de alvorlige psykiske eftervirkninger kan forværres betragteligt med en alvorlig risiko for, at denne begår selvmord, i tilfælde af tilbagesendelse til dette land.
- 46 Det er ligeledes korrekt, at Domstolen allerede har fastslået, at den omstændighed, at EMRK's artikel 3, således som det er blevet anført i nærværende doms præmis 39-41, i ganske særlige tilfælde er til hinder for, at en tredjelandstatsborger, der lider af en alvorlig sygdom, bliver udsendt til et land, hvor der ikke findes passende behandling, ikke indebærer, at tredjelandstatsborgeren skal have opholdstilladelse i en medlemsstat på grundlag af den subsidiære beskyttelse i direktiv 2004/83 (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, M'Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, præmis 40).
- 47 Det skal imidlertid bemærkes, at i modsætning til den sag, der gav anledning til dom af 18. december 2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452), som vedrørte en tredjelandstatsborger, der havde været udsat for et overfald i opholdsmedlemsstaten, vedrører nærværende sag en tredjelandstatsborger, der

har været udsat for torturhandlinger af sit hjemlands myndigheder, og som ifølge behørigt udstedte lægeerklæringer som følge af disse handlinger fortsat har posttraumatiske eftervirkninger, der i tilfælde af tilbagesendelse til dette land kan forværres i en så betragtelig og uoprettelig grad, at selve hans liv er i fare.

- 48 Under disse omstændigheder udgør såvel årsagen til den nuværende helbredstilstand hos en tredjelandstatsborger i en situation som den i hovedsagen omhandlede, dvs. tidligere torturhandlinger begået af myndighederne i dennes hjemland, som den omstændighed, at den pågældendes psykiske lidelser, der skyldes det psykiske traume, som personen fortsat lider af som følge af disse torturhandlinger, vil blive væsentligt forværret i tilfælde af tilbagesendelse til dette hjemland, relevante forhold med henblik på fortolkningen af artikel 15, litra b), i direktiv 2004/83.
- 49 En sådan væsentlig forværring kan imidlertid ikke i sig selv anses for umenneskelig eller vanærende behandling, som den nævnte statsborger er blevet udsat for i sit hjemland, i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i direktivets artikel 15, litra b).
- 50 I denne henseende skal det efterprøves, således som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, hvilken betydning det kan have, at der i den pågældende persons hjemland ikke findes plejefaciliteter til behandling af de fysiske eller psykiske eftervirkninger, der følger af de torturhandlinger, som dette lands myndigheder har begået.
- 51 Det skal i denne henseende bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at den alvorlige overlast, der er omhandlet i artikel 15, litra b), i direktiv 2004/83, ikke blot kan følge af den generelle utilstrækkelighed af hjemlandets sundhedsvæsen. Risikoen for forværring af helbredstilstanden hos en tredjelandstatsborger, der lider af en alvorlig sygdom, som følger af, at der ikke findes passende behandling i dennes hjemland, og uden at der er tale om, at denne tredjelandstatsborger forsætligt nægtes plejeydelser, er ikke tilstrækkelig til at begrunde, at den pågældende tildeles subsidiær beskyttelsesstatus (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, M'Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, præmis 35 og 36).
- 52 Med henblik på bedømmelsen af, om en tredjelandstatsborger, som tidligere er blevet udsat for tortur af sit hjemlands myndigheder, i tilfælde af tilbagesendelse til dette land løber en reel risiko for forsætlig fratagelse af pleje til behandling af de fysiske eller psykiske eftervirkninger af de af disse myndigheder begåede torturhandlinger, skal der, henset til det, der er anført i nærværende doms præmis 50 og i 25. betragtning til direktiv 2004/83, hvorefter kriterierne for tildeling af subsidiær beskyttelsesstatus hentes fra de internationale menneskerettighedsinstrumenter, tages hensyn til torturkonventionens artikel 14.
- 53 I henhold til denne bestemmelse har de stater, der deltager i konventionen, en forpligtelse til i deres retssystem at sikre, at et offer for en torturhandling opnår oprejsning, og herunder midler til en så fuldstændig rehabilitering som mulig.
- 54 I denne henseende skal det imidlertid bemærkes, at de ved direktiv 2004/83 indførte mekanismer forfølger andre formål end formålene med torturkonventionen og opretter beskyttelsesmekanismer, der er klart adskilt fra beskyttelsesmekanismerne i torturkonventionen (jf. analogt dom af 30.1.2014, Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, præmis 24).
- 55 Som det fremgår af sjette betragtning til torturkonventionen og dennes artikel 2, er hovedformålet med denne således at udøve en mere effektiv indsats i kampen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf over hele verden ved at forhindre, at sådanne handlinger finder sted. Derimod er hovedformålet med direktiv 2004/83, således som det fremgår af sjette betragtning til direktivet, dels at sikre, at medlemsstaterne anvender fælles kriterier til identifikation af personer, som reelt har behov for international beskyttelse, dels at sikre, at der findes et minimum af ydelser til fordel for disse personer i alle medlemsstater. Hvad nærmere bestemt angår personer med subsidiær beskyttelsesstatus har det nævnte direktiv til formål at yde en beskyttelse på

medlemsstaternes område, der svarer til den, som flygtninge er indrømmet i konventionen om flygtninges retsstilling, undertegnet i Genève den 28. juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, bind 189, s. 150, nr. 2545 (1954)), til personer, der, uden at kunne anses for flygtninge, bl.a. løber en risiko for at blive udsat for torturhandlinger eller umenneskelig eller nedværdigende behandling, såfremt de blev sendt tilbage til deres hjemland.

- 56 Den mulighed for, at en tredjelandstatsborger, der befinder sig i samme situation som MP, kan være omfattet af ordningen med subsidiær beskyttelse, følger derfor ikke af enhver tilsidesættelse af torturkonventionens artikel 14, som begås af den nævnte statsborgers hjemland, idet der ellers ville blive set bort fra de særskilte områder for hver af disse to ordninger.
- 57 Det tilkommer følgelig den forelæggende ret at efterprøve – i lyset af samtlige aktuelle og relevante oplysninger, herunder rapporter fra internationale organisationer og ikke-statslige organisationer til beskyttelse af menneskerettighederne – om det i det foreliggende tilfælde forholder sig således, at MP i tilfælde af tilbagesendelse til sit hjemland løber en risiko for forsætlig fratagelse af pleje til behandling af de fysiske eller psykiske eftervirkninger af de torturhandlinger, som er blevet begået af det nævnte lands myndigheder. Dette vil bl.a. være tilfældet, når det under omstændigheder, hvor der ligesom i hovedsagen er risiko for, at tredjelandstatsborgeren begår selvmord som følge af det traume, der følger af de torturhandlinger, som den pågældende er blevet udsat for af sit hjemlands myndigheder, står klart, at disse myndigheder, uanset deres forpligtelse i henhold til torturkonventionens artikel 14, ikke kan varetage den pågældendes rehabilitering. En sådan risiko vil også kunne foreligge, såfremt det fremgår, at de nævnte myndigheder med hensyn til adgangen til sundhedspleje udviser en diskriminerende adfærd, der gør det vanskeligere for bestemte etniske grupper eller bestemte kategorier af personer, hvorunder MP henhører, at få adgang til pleje til behandling af de fysiske eller psykiske eftervirkninger af de torturhandlinger, som er blevet begået af disse myndigheder.
- 58 Det følger af det ovenstående, at artikel 2, litra e), og artikel 15, litra b), i direktiv 2004/83, sammenholdt med chartrets artikel 4, skal fortolkes således, at berettigelsen til subsidiær beskyttelsesstatus omfatter en tredjelandstatsborger, der tidligere er blevet udsat for tortur af myndighederne i sit hjemland, og som ikke længere løber nogen risiko for tortur i tilfælde af tilbagesendelse til dette land, men hvis fysiske og psykiske helbredstilstand i påkommende fald kan forværres betragteligt med en alvorlig risiko for, at denne statsborger begår selvmord, som følge af et traume, der følger af de torturhandlinger, som den pågældende har været udsat for, såfremt der foreligger en reel risiko for, at statsborgeren i det nævnte land forsætligt fratages pleje til behandling af de fysiske eller psykiske eftervirkninger af disse torturhandlinger, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve.

Sagsomkostninger

- 59 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Artikel 2, litra e), og artikel 15, litra b), i Rådets direktiv 2004/83/EF af 29. april 2004 om fastsættelse af minimumsstandarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som flygtninge eller som personer, der af anden grund behøver international beskyttelse, og indholdet af en sådan beskyttelse, sammenholdt med artikel 4 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at berettigelsen til subsidiær beskyttelsesstatus omfatter en tredjelandstatsborger, der tidligere er blevet udsat for tortur af myndighederne i sit hjemland, og som ikke længere løber nogen risiko for tortur i tilfælde af

tilbagesendelse til dette land, men hvis fysiske og psykiske helbredstilstand i påkommende fald kan forværres betragteligt med en alvorlig risiko for, at denne statsborger begår selvmord, som følge af et traume, der følger af de torturhandlinger, som den pågældende har været udsat for, såfremt der foreligger en reel risiko for, at statsborgeren i det nævnte land forsætligt fratages pleje til behandling af de fysiske eller psykiske eftervirkninger af disse torturhandlinger, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve.

Underskrifter